

МАТ.
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
СЪЮЗ НА МАТЕМАТИЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ИНСТИТУТ ПО МАТЕМАТИКА С ИЗЧИСЛИТЕЛЕН ЦЕНТЪР

МАТЕМАТИКА И МАТЕМАТИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ

Доклади на Осемнадесетата пролетна конференция
на Съюза на математиците в България
Албена, 6-10 април 1989

София, 1989
ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

ОСЕМНАДЕСЕТА ПРОЛЕТНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА
СЪЮЗА НА МАТЕМАТИЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Осемнадесетата пролетна конференция се организира
от С М Б и о б щ и н а Т о л б у х и н, представени от:

Б ю р о т о н а Ц Р на СМБ в
състав:

Председател: акад. Любомир Илиев

Първи зам.-председател:

проф. д-р Спас Манолов

Зам.-председатели:

проф. Петър Бърнев

ст.н.с. д-р Стефан Лодунков

чл.-кор. Петър Кендеров

Главен секретар: доц. Геро Геров

Секретари:

ст.н.с. Павел Азълов

доц. Друми Байнов

н.с. Арсения Григорова

доц. Любомир Давидов

н.с. София Димитрова

гл. спец. Младен Карадимов

н.с. Петър Петров

доц. Райко Петров

Членове:

проф. д-р Ефтим Божоров

проф. Дочо Дочев

н.с. Пламен Думков

Георги Кулеков

доц. Трифон Наков

доц. Боян Пенков

Николина Попова

доц. Руси Русев

доц. Божидар Сендов

гл.ас. Нино Ставров

проф. д-р Генчо Скордев

доц. Иван Тонов

доц. Николай Шополов

доц. Иван Янчев

П р е д с т а в и т е л с т в о т о н а
община Т о л б у х и н в състав:

Петър Ников - член на ЦКРК на ЦК на БКП
и първи секретар на ОБК на БКП

Борислав Пейчев - председател на НК на
ОБНС

Димитър Влайков - секретар на ОБК на БКП

Жечо Попов - секретар на ОБК на БКП

Диан Дяков - първи секретар на ОБК на ДКМС

Пенка Христова - председател на комисията
за духовно развитие

Горан Панов - ръководител на училищната
инспекция

Митко Генчев - главен специалист по обра-
зованието в ОБНС

Димитър Мишков - директор на ЦУТНТ

Георги Русев - инспектор по математика в
училищната инспекция

Пламен Пенчев - председател на секцията
на СМБ

Григорий Давидов - директор на ПМГ
"Иван Вазов"

Подготовката на програмата е възложена на ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ в състав:

Председател: ст.н.с. д-р СТЕФАН ЛОДУНЕКОВ

Членове: П. Азълов, Е. Бончев, П. Бърнев, Г. Геров, Т. Гичев, Б. Димитров,
С. Димитрова (секретар), А. Ескенази, П. Кендеров, А. Лангов,
Сп. Манолов, Ст. Недев, В. Попов, Ст. Попратиков, Бож. Сендов,
Г. Скордев, Е. Стоянова, Ст. Троянски

Провеждането на конференцията е възложено на ОПЕРАТИВНО БЮРО в състав:

Председател: доц. Райко Петров

Членове: Г. Ангелов, Др. Байнов (секретар), С. Гроздев, Кр. Давидов, Л. Давидов,
К. Димитрова, П. Димитрова, М. Иванчев, Е. Йосифов, Л. Кадийска,
К. Коларов, Р. Павлов, Пл. Пенчев, Д. Радоев, Г. Русев, Д. Сивков,
Н. Ставров, Ст. Стоянов, Н. Тицова, Г. Узунов, С. Чочкова

Секретарият: Д. Байнов, Н. Кутев(А), Здр. Карамитева(Б₁), М. Шишкова(Б₂), Д.
Раковска(В₁), Д. Личева(В₂), В. Желева(Г), Сп. Костова(Д₁), А. Ахегукян(Д₂)

Редколегия: Г. Геров (отговорен редактор), С. Димитрова, Р. Малеев, Св. Марков,
Н. Попиванов, Хр. Хитов, Д. Пишков, Н. Янчев.

Съюз на математиците в България
1989
с/о Jusautor, Sofia
51(05)

Б 3456/89

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	5

ЧАСТ ПЪРВА

Илиев П., С поглед напред	7

I. ДОКЛАДИ ПО ПОКАНА

Брадинов Б., Прогнозиране на националното научно развитие	15

СЕКЦИЯ "А"

Илиев И., Кирчев К., Устойчивост на солитоноподобните решения на някои нелинейни уравнения на математическата физика (рус. ез.)	23
Леви Р., Спектрална теория на комутиращи оператори и К-теория (рус. ез.)	32

СЕКЦИЯ "Б 1"

Василевски П., Лазаров Р., Маргенов С., Векторни и паралелни алгоритми при итерационно решаване на елиптични гранични задачи (англ. ез.)	40
Гайдов Св., Стохастични диференциални игри	52
Иванов Р., Измерими стратегии в диференциалните игри (рус. ез.)	60
Марков Св., Величков Тр., Бочев П., Числени методи с верификация на резултатите и програмно-апаратна среда за тяхното внедряване	67

СЕКЦИЯ "Б 2"

Андреев А., Турлаков Хр., Суперкомпютри	80
Занев Вл., Визуално програмиране	91
Павлов Р., Изкуственият интелект и автоматичната обработка на естествените езици - нови формализми и системи	101

СЕКЦИЯ "В 2"

Станчев Ив., Нови технически средства в образованието	110

II. ДИСКУСИИ

Бърнев П., Денчев Ст., Дикон В., Димов Д., Личева Д., Лобрев Л., Керпеджиев Ст., Кокинов Б., Кулеков Г., Марков Кр., Христов Хр., Шишков Д., Шкуртов Вл., Основни понятия в информатиката	121
Маиолов Сп., Разговор по желание "Пътят и живота и математиката първи стъпки в преподаване на математика"	134

Шкуртов Вл., Шишков Д., Към дискусията "Основни понятия в информатиката", проведена на Седемнадесетата пролетна конференция на СМБ	138

ЧАСТ ВТОРА

СЕКЦИЯ "А"

Арнаудова Ек., Димиев Ст., Папалукас Л., Татарова И., Индуцирани диференцирания върху 3-породени полиномни подалгебри на Ли (англ. ез.)	145
Борисов Адр., Върху инвариантните гъстоти на тройки точки и тройки прави в Лоренцовата равнина (англ. ез.)	152
Енева Г., Върху едно Кремоново съответствие между тримерни равнини в петмерното комплексно проективно пространство (рус. ез.)	156
Иванов Ст., Полусиметрични четвърт метрични и полусиметрични Вайлови свързаности (англ. ез.)	161
Каранджулов И., Периодични решения на клас автономни системи и техните разклонения (англ. ез.)	168
Кутев Н., Оценка по границата за градиента на решенията на напълно нелинейни елиптични уравнения (англ. ез.)	175
Мирчев Ив., Доминиращи и С-отделими множества от променливи на функциите	181
Попиванов П., Локални и микролокални свойства на решенията на някои класове от линейни диференциални оператори	186
Русева А., Лозанов Ч., Върху геометрията на една циклична подгрупа на групата на Сузуки $S_2(8)$ (англ. ез.)	191
Ставрова Л., Върху едно обобщение на финалната компактност за топологични и околностни пространства (англ. ез.)	197
Стоилов П., Мултипликатори на интегралите от типа на Коши-Лебег в области с ректифицируем контур (рус. ез.)	201
Стоянов Т., Неравенства за изпълнени комбинации на функции	207
Терзийн Ст., Върху бнохмичните осцилации, описвани от една система диференциални уравнения	213

СЕКЦИЯ "Б"

Азълов П., Златарова Ф., Вутов В., Автоматизиран синтез на текстово- графични информационни обекти	220
Балабанов Е., Към независимост на програмите от външната среда	225
Белева М., Модел за оптимално управление на процес на износване чрез осъществяване на намеси	230
Белогай Е., Базиc на правилата за пренасяне на думи в българския език	235
Бримков В., Ефективни алгоритми за решаване на някои широки класове линейни диофантови уравнения в цели неотрицателни числа	241
Бончев Е., Оценка на грешката при числено решаване на задачата на Дирихле за уравнението на Хелмхолц (Пуасон) в правоъгълна област (рус. ез.)	247

Бърнев П., Недкова От., Тхан Ф., Статистическо наследие на редиците на документите (рус. ез.)	254
Бърнев П., Игравев В., Шкуртов В., Роля на параметрите при синтактично- управляемо синтезиране на документи	260
Вълков П., Върху сходимостта на метода на Нютон при реализацията на неявни диференчни схеми за уравненията на нелинейната несвиваема еластичност	265
Вълчанов Н., Константинов М., Многомерна бисекция - програмна реализация и числен опит (англ. ез.)	272
Гинчев Ив., Локално полиномиално приближение на многозначни функции (англ. ез.)	277
Дангалчев Ч., Пряк опорен метод за решаване на частично-линейни задачи, получени при двукратно използване на модули	284
Дончев А., Доказателство на теоремата на Робинсон (англ. ез.)	290
Драшански Цв., Раденски Ат., Строго функционално програмиране и разпределена обработка на данни в локална мрежа	296
Дренска Св., Рачев Ал., АРТГРАФТ Компютърен анализ на механичната съгласуваност между артериален съд и протеза за нуждите на реконструктивната хирургия	301
Железов В., Експериментално изследване на метод за оценка на качеството на софтуер на основата на класификационни методи	305
Златева Ст., Ваина И., Определяне на съдържателните части на обектите чрез декомпозиция на ограничаващата ги тримерна повърхнинна (англ. ез.)	311
Иванов Ив., Димитров Д., Карагьозов В., Въздействие на дългопериодичните приливни вълни, предизвикани от Луната и Слънцето върху течната (външна) част от земното ядро	316
Иванов Ив., Оценки за собствените стойности на обобщената спектрална задача	324
Игнатов Цв., Статева Ев., Представяния на плътността и функцията на разпределение на линейна комбинация от експоненциално разпределени случайни величини като разделена разлика (англ. ез.)	328
Калтинска Р., Петров Цв., Програмни средства за формулиране на задачата в диалоговите системи за оптимизация (англ. ез.)	334
Канев К., Бърнева М., GELM: Графично разширение на модула-2	339
Капралов Ст., Върху единствеността на симетричен разделим на групи дизайн с 30 точки (англ. ез.)	345
Караиванова М., Конструирание на квартова скала за Питагоров музикален строи с помощта на микрокалкулатор	348
Келеведжиев Ъм., Горчева Н., Обработване на правила за вземане на решение и приложение в медицинската диагностика	353
Кернеджиев Ст., Честотно изследване на научни статии	359
Кичович М., Инструментални средства за морфологическа обработка и поддържане на автоматични речници на българския език (англ. ез.)	367

Ковачев Б.,	Геометрия на почти линейен регресионен модел с приложение към оценяване по метода на най-малките квадрати (англ. ез.)	372		
Колев Н.,	Оптимален план за проверки при наличие на неявни откази	378		
Кръстанов М.,	Едно достатъчно условие за локална управляемост (англ. ез.)	383		
Ланджев Ив.,	Неразложими блок-дизайни $\bar{C}, v = 7$ и $k = 3$	386		
Луканова Р.,	Павлов Р.,	Приложения на ситуационните семантики при семантичния анализ на българския език (англ. ез.)	390	
Манев Кр.,	Подходи към пресмятанията с елементи на GF в UNIX-подобни системи (англ. ез.)	396		
Марков Кр.,	Митов И.,	Един подход за синтез на сложни програмни системи	399	
Матов В.,	Метод за възстановяване на изпъкнали компактни многогълници по данни от Хаусдорфова апроксимация	404		
Ми Нгуен,	Един механизъм за пораждаване на езици (англ. ез.)	411		
Митков Р.,	Симеонова Г.,	Генериране на изречения и свързан текст - модели и програми (англ. ез.)	415	
Митов К.,	Процес на Белман-Харис с няколко типа частици и имиграция в нулата	423		
Михаев Др.,	Хаусдорфова приближение на функции с алгебрически многочлени (рус. ез.)	429		
Накова Н.,	Система за поддържане на информационно обслужване в патоанатомията	434		
Николов В.,	Чокоев Г.,	Бозов Ив.,	Компютърен тахистоскоп	439
Периклиев Вл.,	Ненова И.,	Брайнов Св.,	Перифразирание на словесни задачи (англ. ез.)	444
Петков П.,	Използване на езика C в графични системи	448		
Петков П.,	Христов П.,	Константинов М.,	Числени свойства на обобщения подход на шур за решаване на дискретното матрично уравнение на Рикати (англ. ез.)	452
Пешева Ю.,	Метод за решаване на задачата за минимизиране на квадратна функция за линейни системи за управление със закъснение (рус. ез.)	458		
Пешева Ю.,	Алгоритъм за минимизиране на квадратна функция в линейни системи за управление със закъснение (рус. ез.)	463		
Порязов Ст.,	Иванова Кр.,	Случайните величини - претенденти за нов тип обекти в езиците за програмиране	468	
Попов Вл.,	Програмна симулация на изчисления с плаваща точка с променлива точност (англ. ез.)	475		
Попова И.,	Оценка компетентността на експерта чрез метода на последователния анализ	480		
Робева Р.,	Налигане в статистическата механика върху топологични пространства, инвариантни относно група хомеоморфизми (англ. ез.)	485		
Синапова Л.,	Семантичен анализ, базиран на унификация	490		
Спиридонова М.,	Докев Ч.,	Диков П.,	Система за аналитични преобразования на степенни редове	494
Стаев Б.,	Лингвистична база знания за интелигентна система в помощ на чуждоезиковото обучение	498		

Стоянов Цв., Оптимизационни задачи с фиксирано допустимо множество и линейни целеви функции. Мярка на множеството от задачи с неединствени решения	503
Стоянова Ср., Кубатурни формули за сфера от девета степен на точност (рус. ез.)	508
Тарандова Р., За интервалите на устойчивост при параметричната задача за минималните покривачи дървета на Граф	513
Хитов Хр., Средства за анализ, контрол и превод на данни при програми на Асемблер	517
Христов В., Организация на диалоговата информация чрез интерактивни обекти	520
Цачев Цв., Задача за оптимално управление на уравнението на топлопроводността (англ. ез.)	526
Цветанов Ил., Метод за колективна експертна оценка на нови изследвания и оптимален избор на стратегия за научно планиране	531
Целков В., Целкова В., Реализация на метода на ортогонализацията върху специализиран процесор	540
Чукова Ст., Относно задачата за определяне на оптимален гаранционен срок	546
Янев Г., Янев Н., Условия за израждане на регулируеми разклоняващи се процеси (англ. ез.)	550

“СЕКЦИЯ “В”

Атанасова Ст., Трендафилова Т., Система ПЛАНИМЕТРИЯ - инструмент за усвояване на математически знания	557
Балиганд В., Нинова Ю., Графично решаване на параметрични уравнения	563
Бояджиева И., Изучаване на равноъгълната спирала в училище с използване на Лого и биологични модели	571
Василев Сп., Метод на изчерпващите проби	576
Гаров А., Гачев Н., Йорданов Т., Рахнев А., Разширяване на възможностите на езика Бейсик за МК "Правец-82"	582
Генински Г., На границата между алгебра, комбинаторика и геометрия	587
Георгиева М., Върбанова М., Георгиева И., Активизиране познавателната дейност на студентите чрез учебно-изследователски подход в практическите занятия по методика на обучението по математика	594
Деспотова Б., Гаджова М., Активен метод в обучението по информатика	599
Димитрова Д., Бистри И., Фрактални структури в общообразователния курс на ЕСПУ	609
Димитрова С., Един опит за обучаване на ученици от IV-V клас в решаване на текстови задачи (рус. ез.)	615
Димовски Ив., Обобщение на една задача на акад. Л. Чакилов	622
Дончева М., Преговорът по математика - средство за повишаване на ефективността на обучението	628
Иванов Ив., Неопределени уравнения	633

Колева В., Василева Г., Афинни операции с вектори в СИИ по математика в VII клас	642
Колчева М., Математически експеримент със система ПЛАНИМЕТРИЯ при решаване на задачи от геометрични места на точки	650
Кънчев Е., Приложение на комплексните числа за решаването на някои системи уравнения от втора степен с две неизвестни	655
Лазарова Сп., Приложение на векторите в планиметрията (СИИ)	659
Лалчев Здр., Векторна база в равнината и лице на четириъгълник	663
Лесов Хр., Екстремални свойства на забележителни точки в триъгълник	671
Любенов Л., Някои неравенства в ортоцентричния тетраедър	678
Марчева К., Обобщение на задача от Московската олимпиада с помощта на програмния продукт "Система ПЛАНИМЕТРИЯ"	682
Муса М., Използване в учебната практика на системи за автоматизиране на алгебричните и аналитичните преобразувания	686
Наиденов М., Междущентово разстояние	691
Нейкова Н., Христова М., Някои бележки върху изучаването на ротационните тела в часовете за своеобразно избираема подготовка по математика в VI клас	696
Петков К., Квадратна функция	703
Рангелова П., Кадийска П., Едно кръжочно занятие за геометрични места на точки в IX клас	711
Спенкан З., Иванов И., върху обучението в аналитико-синтетичната дейност в VII клас	715
Хараламшиев Ст., Разположение на корените на два квадратни тричлена	722
Цветков К., Един клас ирационални уравнения	731
Црънкова Н., Нейчева Р., Богданова М., Използването на дидактични компютърни игри като вариант на работа с геометричен материал във втори клас	735
Шишков Д., Бенов Д., Давидов Кр., Експериментален език за програмиране с произволна точност при математически пресмятания	739
С ъ д ъ р ж а н и е	744